

Енріке Х. А. Кандіоті,
Посол

АРГЕНТИНСЬКИЙ КОНСУЛ В УКРАЇНІ

Матеріал подано в авторській редакції

Вступне слово (від Надзвичайного та Повноважного Посла Аргентинської Республіки в Україні, пані Елени Летісії Мікусінскі).

Я хотіла б розповісти про захопливу сторінку історії консульства Аргентинської Республіки, що працювало у Львові з 1913 року. Мені пощастило дізнатися про неї від посла Густаво Морено — кар'єрного дипломата, який присвятив дипломатії 43 роки свого життя, під час його візиту до України. Пан Морено, колишній очільник Асоціації дипломатів у відставці Аргентинської Республіки (ARSEN), генеральний консул і директор Центру сприяння торгівлі в Мілані, який також обіймав інші важливі посади, під час нашого спілкування передав мені статтю, написану послом Енріке Х. А. Кандіоті, який був керівником дипломатичної місії в Сполучених Штатах, Австралії та Німеччині, і є племінником першого аргентинського консула у Львові.

Я дуже рада поділитися з вами цією статтею, оскільки вона, на моє переконання, є надзвичайно важливою в сучасному контексті. Також хочу висловити щире подяку послу Кандіоті за його люб'язний дозвіл на поширення українською мовою історії, яка яскраво демонструє глибинні зв'язки між Аргентиною та Україною, а також ілюструє як професіоналізм і відданість дипломатичній службі здатні позитивно впливати на суспільство.

Посли Густаво Морено й
Енріке Кандіоті
Ambassadors Gustavo
Moreno and Enrique
Candioti

Ця історія набуває особливої емоційної ваги, адже в лютому 2025 року, завдяки сприянню міського голови Львова пана Андрія Садового, вдалося відновити меморіальну дошку, яку було встановлено у 2015 році на фасаді відомого «Будинку з лицарями», де з 1915 до 1917 року функціонувала аргентинська консульська установа, як зазначав в офіційних документах колишній Консул Альберто Кандіоті.

Площа Галицька, на якій у 1915–1917 роках розташовувалося аргентинське консульство
Halicki Platz, where the Argentine Consulate was located between 1915 and 1917

В історії нашої зовнішньополітичної служби маловідомим є факт, що 110 років тому Аргентина мала консульство у місті Львів (нинішня Україна), яке тоді також називалося «Lemberg» німецькою, «Lwów» польською та «Leopolis» іспанською.

З метою сприяння сільськогосподарській імміграції в 1913 році уряд Аргентини відкрив у Львові консульство третього класу і направив туди 25-річного уродженця Росаріо. Він незадовго до того розпочав свою кар'єру з початкового рангу «радника» у консульстві в місті Пунта-Аренас на півдні Чилі.

Львів (Лемберг) був тоді столицею Королівства Галичини у складі Австро-Угорської імперії. Це було елегантне та космополітичне місто, що вирізнялося своєю багатою історією, вишуканою

архітектурою та давніми університетськими традиціями, де проживало 180 000 мешканців українського, польського, єврейського та німецького походження, і панувала жвава атмосфера торговельного та культурного центру.

У серпні 1914 року спалахнула Перша світова війна. Після замаху в Сараєво Австро-Угорщина оголосила війну Сербії 28 липня, а Росії 1 серпня. Місто, де служив наш консул, опинилося на Східному фронті, що простягався від узбережжя Балтійського моря до Карпат, де Німеччина та Австрія протистояли Росії.

Щойно розпочалися бойові дії, царська армія масово атакувала Галичину, ведучи запеклі бої з австро-угорською армією. Ці бої спричинили сотні тисяч жертв з обох сторін. 3 вересня 1914 року російські війська тріумфально увійшли до Львова. Окупація міста тривала до 22 червня 1915 року, коли його відвоювали австрійці за допомогою німців. Окупація була особливо жорстокою через політику русифікації всього населення, що призвело до незліченних жертв, руйнувань та страждань, а також до великої кількості вимушено переміщених осіб та біженців.

Аргентинський консул залишився в окупованому місті як єдиний кадровий консульський представник нейтральної країни. З першого моменту він здійснював гуманітарні заходи та виконував свої обов'язки з професійною майстерністю та відданістю дипломатичній службі.

Підтримуючи зв'язок зі своїм безпосереднім керівником, головою аргентинської місії у Відні, міністром Фернандо Пересом, наш консул також отримав дозвіл послідовно представляти інтереси російського (за місяць до окупації) та німецького (протягом усієї подальшої окупації) консульств.

В Історичному архіві Міністерства закордонних справ, серед документів, що стосуються Австро-Угорщини періоду Великої війни, можна ознайомитися зі звітами, які аргентинський консул надсилав щодо перебігу окупації.

З розривом відносин між Австро-Угорщиною та Росією, російський консул Володимир Ніколаєв був змушений покинути місто. 6 серпня 1914 року він звернувся до свого аргентинського колеги, довіривши йому консульство, секретний архів та готівкові кошти. Наш консул також опікувався громадянами Росії, які шукали захисту від депортації, домагаючись від австрійської поліції належного поводження з ними.

У ніч з 30 на 31 серпня, з огляду на неминуче наближення російських військ, консул Німецької імперії Едуард Хайнце надіслав записку своєму аргентинському колезі. Він повідомив про необхідність негайно виїхати та попросив подбати про його дім, офіс, деякі коробки з речами, мистецькі твори, а також про обслуговуючий персонал.

Отже, в певний період у приміщенні нашого консульства одночасно зберігалися цінності, меблі та архівні матеріали консульських установ Росії та Німеччини, включно з особистими речами численних сімей, що евакуювалися з міста.

Австрійські війська відступили зі Львова 3 вересня і місто зайняли росіяни. Російський консул Ніколаєв повернувся в середині жовтня, щоб відновити роботу свого офісу. Аргентинський колега повернув йому все залишене ним майно, склавши офіційний акт у присутності царського губернатора графа Георгія Олександровича Бобринського.

Протягом дев'яти місяців окупації аргентинський консул невпинно вів переговори з російським командуванням щодо гуманітарної допомоги мешканцям міста. Він домагався звільнення в'язнів, подавав скарги на свавілля, що чинилося проти єврейської громади, виступав посередником у питанні зняття заборон, накладених на комерсантів, робив все можливе для пом'якшення сурових утисків населення.

Слід зазначити, що аргентинський консул також доклав значних зусиль, щоб не дозволити російському православному архієпископу зайняти резиденцію католицького архієпископа. Крім того, він забезпечив захист резиденції вимушено переміщеного австрійського губернатора Галичини, доктора Вітольда фон Коритовського, не дозволивши росіянам її розграбувати.

У одному зі своїх звітів консул зазначає, що через фінансовий колапс у місті стрімко зростає нестача продовольства і розпочався голод. Його офіс був переповнений жінками, які шукали допомоги та моральної підтримки, а чиновник міг лише полегшити їхні страждання, виявляючи солідарність та співчуття. Він додає, що вже за тиждень після окупації міста росіяни почали жорстоко переслідувати євреїв, що призвело до арештів та смертей. Багато людей, серед яких були й поранені, зверталися до консульства за гуманітарною допомогою. Згодом жорстоке поводження поширилося на все місцеве населення, проте особливо постраждали єврейська громада та Українська греко-католицька церква.

Консул подав прохання про милосердя губернатору Бобринському, який уважно вислухав його та пообіцяв вжити необхідних заходів. Ймовірно, завдяки його зусиллям, утиски тимчасово послабшали. Однак, згодом, через кілька місяців, вони відновилися з новою силою, коли розвиток подій на фронті почав вказувати на можливе повернення міста австрійськими та німецькими військами.

Після відвоювання Львова у червні 1915 року аргентинський консул був публічно відзначений за свою діяльність. Одягнувши свій консульський мундир, він офіційно привітав ерцгерцога Фрідріха Австрійського, верховного головнокомандувача австро-угорських сил.

У своєму звіті консул зазначає, що його представив ерцгерцогу граф Леон Пінінський у присутності католицького та вірменського архієпископів та інших високопоставлених осіб, і далі пише:

«Його Високість був вельми люб'язний і висловив велике задоволення з того приводу, що аргентинський консул був єдиним, хто залишився на своєму посту під час російської окупації. Особливо ж він був задоволений тим, що консул мав нагоду, як представник нейтральної держави, допомагати населенню Лемберга, захищаючи його перед російською владою».

Тіто Л. Фоппа, спеціальний кореспондент буенос-айреської газети «La Razón», описав у своїй статті зустріч із аргентинським консулом. Фоппа розповів, що 22 червня він увійшов до міста разом з військами австрійського генерала Едуарда фон Бьом-Ермолі. Проходячи повз будинок консульства на вулиці Трибунальській, 3, де майорів аргентинський прапор, він відвідав консула. Наступного дня Фоппа був присутній на обіді в консульстві, до якого також приєдналися аргентинський підполковник Басіліо Пертіне, австрійський старший лейтенант Александр Ріппель та Хуан Пухоль, іспанський військовий кореспондент на Східному фронті.

Пухоль, зі свого боку, у мадридській газеті «АВС» опублікував дві статті про свій візит до Львова в той період, докладно висвітлюючи діяльність аргентинського консула та його визнання серед місцевого населення.

Цим консулом був Альберто М. Кандіоті. Після Львова його перевели до аргентинського консульства в Берліні, де він працював з 1916 до 1918 року та з 1920 до 1923 року. Наступним етапом його дипломатичної кар'єри стала посада генерального консула

в Болгарії (1923), Афінах (1925), Генуї (1926–1927), Бейруті та Сирії (1927–1929). Його перше призначення на посаду голови дипломатичної місії в ранзі міністра відбулося в Белграді, де він виконував обов'язки посла в Югославії та Греції (1929–1935), звідки здійснив спеціальну місію до Кемаля Ататюрка в Анкару. Згодом він працював в ранзі міністра (1935–1939), а потім посла (1939–1940) у Колумбії та Еквадорі (з резиденцією в Боготі), а також посла в Японії (1941) та Мексиці (1942–1943). Він також брав активну участь у внутрішньополітичному житті Аргентини і був національним депутатом (1946–1950), а завершив свою видатну дипломатичну кар'єру як посол у Великій Британії (1955–1958).